

ASKERİ HAKİM VE SAVCILARIN KONUMU :

Askeri Yargı tümü ile 1982 Anayasasının yargı ile ilgili 3 ncü bölümünde yer almaktadır. Bu nedenle Anayasamızın 138 nci maddesinde yazılı mahkemelerin bağımsızlığı ilkesi tüm askeri mahkemeler için geçerlidir. Bununla birlikte 1982 Anayasasının 145 nci maddesi; askeri hakimlerin özlük haklarının, komutanlık ile ilişkilerinin, mahkemelerin bağımsızlığının, hakimlik teminatının kanunla düzenleneceğini öngörmüştür.

Askeri hakimlerin seçimi, yetiştirilmeleri, atama ve özlük hakları 357 sayılı “Askeri Hakimler Kanunu” nda belirtilmektedir. Bu kanuna göre Hukuk Fakültesini bitiren kişiler arasından sınavla seçilen askeri hakimler Milli Savunma Bakanlığı Askeri Adalet İşleri Başkanlığı tarafından yetiştirilmektedir. Göreve atanmaları, 357 sayılı Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca, Milli Savunma Bakanı ve Başbakanın müsterek Kararnamesi ve Cumhurbaşkanının onayı ile gerçekleşmektedir. (3 lü kararname)

357 Sayılı Kanunun 16 ncı maddesi uyarınca askeri hakimler birinci bölgede dört hizmet yılını, ikinci bölgede ise bölge hizmet süresini doldurmadıkça, istekleri haricinde atanamamaktadırlar.

357 Sayılı Kanunun 29 ncü maddesi uyarınca askeri hakimlere disiplin suçu işlemleri halinde yapılacak soruşturma sonrası, sadece Milli Savunma Bakanı tarafından disiplin cezası verilebilmekte, başkaca hiçbir makam ve komutan disiplin cezası verememektedir.

Askeri hakimlerin sicil belgeleri, sicil üstleri, terfi esasları, birinci sınıflığa ayrılma esasları 357 Sayılı Askeri Hakimler Kanunda belirtilerek askeri hakimler bu yönlerden teminat altına alınmışlardır.

Askeri savcılar, askeri suçlar ile ilgili hazırlık soruşturmasına adli yönden bağlı bulundukları komutanın hazırlık soruşturması emri ile başlamaktadır. Bunun istisnası, 353 Sayılı Kanunun öngördüğü gecikmesinde sakınca bulunan hallerde askeri savcının soruşturmaya re’sen başlamasıdır. Askeri savcılık faaliyetleri Milli Savunma Bakanlığı gözetiminde olup gerek soruşturma gerekse duruşmalarda hiç bir makam ve komutanlıktan talimat almamaktadırlar.

Mahkemelerin bağlı bulunduğu komutanlıkların, savcılık işlemlerine itiraz, mahkeme kararlarına ise itiraz ve temyiz hakları bulunmakta olup, yargısal faaliyetlerde başkaca hak ve yetkileri (bilgi isteme dışında) bulunmamaktadır.

Milli Savunma Bakanlığının askeri yargı üzerindeki gözetim faaliyetleri Askeri Adalet İşleri Başkanlığı ve Askeri Adalet Teftiş Kurulu Başkanlığı tarafından yürütülmektedir.